

EBEVEYNLERİN ÇOCUK HAKLARINA İLİŞKİN TUTUMLARI İLE İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN HOŞGÖRÜ EĞİLİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

THE CONNECTION BETWEEN THE PARENTS' ATTITUDES TOWARDS THE CHILDREN RIGHTS AND THE ELEMENTARY SCHOOL CHILDREN'S TOLERANCE TENDENCIES

Emel YEŞİLKAYALI¹ Vesile YILDIZ DEMİRTAŞ²

ÖZET

Bu araştırmada, ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin tutumları ile ilköğretim öğrencilerinin hoşgörü eğilimleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, İzmir İli, Karşıyaka İlçesi'nde sosyo-ekonomik düzeylere göre tabakalı örnekleme yoluyla seçilen yedi resmi, bir özel ilköğretim okulunda öğrenim görmekte olan yedinci sınıf öğrencileri ve ebeveynleri oluşturmuştur. Yurtsever ve Oktay (2009) tarafından geliştirilen 'Ebeveynlerin Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği' kullanılmıştır. Ölçek, ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarını 'Bakım ve Korunma' ile 'Katılım' olmak üzere iki temel boyutta değerlendirmektedir. Öğrencilerin hoşgörü eğilimleri Çalışkan ve Sağlam (2012) tarafından geliştirilen 'Hoşgörü Eğilim Ölçeği' ile ölçülmüştür. Bu ölçek, 'Değer', 'Empati' ve 'Kabul' olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Veriler, Coronbach Alfa Analizi ve Spearson Korelasyon Analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, tüm sosyo-ekonomik düzeydeki okullar genelinde ebeveynlerin çocuk hakları tutumları ile çocukların hoşgörü eğilimleri arasında zayıf da olsa ilişkili bulunan boyutlar bulunurken; sosyo-ekonomik düzeylere göre ayrı ayrı yapılan analizlerde bu ilişki sadece orta sosyo-ekonomik düzeydeki ilköğretim okullarında bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: *çocuk hakları, hoşgörü eğilimi, değerler, demokrasi, barış eğitimi.*

ABSTRACT

In this study, it is aimed to find out the connection between the parents' attitudes towards the rights of the children and the elementary school children's tolerance tendencies. The sample of the study is the seventh grade students and their parents from one private and seven official schools. The schools were chosen with the stratified sampling according to the socio-economical levels in Karşıyaka, İzmir. 'Parental Children Rights Attitude Scale' which was developed by Yurtsever and Oktay (2009) was used to measure the attitudes of the parents on the children rights. The scale evaluates the attitudes of the parents on children rights within two basic dimensions. The tolerance tendencies of the students were measured through the 'Tolerance Tendency Scale' developed by Çalışkan and Sağlam (2012). This scale comprises of three scales; 'Value', 'Empathy', and 'Acceptance'. The data was analyzed via Spearson Correlation Analysis. As a result of the study, while even it is weak, a connection between the parents' attitudes towards the rights of the children and the elementary school children's tolerance tendencies in all socio-economic leveled schools was found, when the analysis was done according to the socio economic levels, this connection was only found in the middle socio-economic level elementary schools.

Keywords: *children's rights, tolerance tendencies, values, democracy, peace education.*

¹ Gediz Üniversitesi, Meslek Yüksek Okulu Çocuk Gelişimi Programı, emel.yesilkayali@gediz.edu.tr

² Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, vesile.yildiz@deu.edu.tr

1. GİRİŞ

Günümüzde hoşgörü en çok ihtiyaç duyduğumuz insani ve demokratik değerlerden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle karakteri olgunlaşmakta olan çocukların, hoşgörülü bireyler olarak yetiştirilmeleri bireylerin birbirlerinin her türlü farklılığına saygı gösterdiği, barış, eşitlik ve özgürlük temeline dayalı bir toplum içinde yaşamamız için önemlidir. Bununla birlikte halen hoşgörünün ne olduğu, hangi kavramlarla ilişkilendirilerek açıklanabileceği, hoşgörülü bireyler yetiştirmek için hangi tutumların ya da ortamların gerektiğine ilişkin bir fikir birliğinin olmadığı görülmektedir.

Hoşgörü kavramının özellikle Batı ülkelerinde tahammül, katlanma, dayanma gibi negatif kavramlarla ilişkilendirilerek açıklanmaya çalışılması; konuyla ilgili araştırmaların önyargıyla bağlantılandırılarak gerçekleştirilmesi hoşgörünün tanımlanmasını zorlaştırmaktadır. Witenberg (2007), hoşgörünün, gruplararası ilişkilere pozitif yaklaşım sunan ahlak teorileri üzerine temellendirildiği, eşitlik, adalet ve saygıya dayanan, diğerlerine zarar vermekten kaçınan ahlak boyutuna yerleştirildiğinde pozitif algılanacağını belirtmektedir.

Çalışkan ve Sağlam da (2012), benzer bir yaklaşımla, hoşgörüyü, 'bireylerin hak ve özgürlüklerinin güvence altına alındığı ve bireysel özgürlüklerin önem taşıdığı günümüzde bireylerin farklılıklarıyla bir arada yaşayabilmesi için sahip olunması gereken temel değerlerden biri' olarak tanımlamıştır. Burada değerlere vurgu yapıldığı açıkça görülmektedir. Hoşgörü de, genel olarak demokratik değerlerden biri olarak kabul edilmektedir.

Nitekim 'hoşgörü' daha çok değerler eğitimi (Baysal ve Saman, 2010), ahlaki eğitim (Kuçuradi, 1995), vatandaşlık eğitimi (Ersoy, 2012), barış eğitimi (Demir, 2011), demokrasi eğitimi (Gültekin, 2007) gibi konuların içinde değinilen bir kavram olmuştur.

Değerler eğitimi konusundaki küresel tartışmalarda hoşgörü kavramı, UNESCO'nun 1995'de yayınlanan "Hoşgörü İlkeleri Beyanname"si'nde ifade edildiği gibi, en temel başvuru noktalarından biridir (Leirvik, 2007).

Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde (ÇHS), çocuğun özellikle barış, değerbilirlik, hoşgörü, özgürlük, eşitlik ve dayanışma ruhuyla yetiştirilmesinin önemi en baştan kabul edilmektedir.

Bazı ön kabullere dayalı olarak düzenlenen ÇHS'de, Sözleşmenin başlangıç kısmında belirtilen bu ön kabullerden birisi de, 'Çocuğun kişiliğinin tam ve uyumlu olarak gelişebilmesi için mutluluk, sevgi ve anlayış havasının içindeki bir aile ortamının içinde yetişmesinin gerekliliği'dir. Bu ön kabulle birlikte, çocuğun sağlıklı kişilik gelişiminde ailenin görev ve sorumluluğu da vurgulanmaktadır.

Yurt içindeki literatürde ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının incelendiği tek bir çalışma (Yurtsever, 2009) bulunmaktadır. Yurt dışında ise, çocukların ve annelerinin çocuk haklarına bakışını Wolf (1998) ve Morine (2000) incelemiştir. Sutton (2003), ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin tutumları ile aile otoritesi ve çocukların cinsel eğitime bakışı arasındaki ilişkiyi; Day, Peterson ve Badali (2002), annelerin ve çocuklarının, çocuk haklarına ilişkin tutumlarının ev ortamındaki uygulamalarını; Day, Peterson-Badali ve Ruck (2006), bu tutumlarda aile otoritesinin etkisini; Peterson-Badali, Morine, Ruck ve Slonim (2004), aynı zamanda bu tutumlarla çocukların aile içi kararlara katılımlarını ve çocukların duygusal otonomileri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir.

Bu durum hoşgörü konusundaki araştırmalarda da görülmektedir. Bu konudaki alan yazın incelendiğinde, hoşgörü ile ilgili kuramsal araştırma (Atalay, 2008); değer öğretimindeki yeni yaklaşımların hoşgörü değerinin gelişimine etkisinin araştırıldığı

uygulamalı araştırma (Gültekin, 2007); okul öncesi dönemde hoşgörü eğitiminin verimliliğini arttırmak üzere geliştirilen bir programın etkililiğini saptamayı amaçlayan uygulamalı bir araştırma (Tatar, 2009); Hoşgörü Eğilim Ölçeğinin geliştirilmesi ve ilköğretim öğrencilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapılmış uygulamalı bir çalışma (Çalışkan ve Sağlam, 2012) bulunmaktadır. Hoşgörü Eğilim Ölçeği'nin üç boyutundan biri ve hoşgörünün olabilmesi şartlarından birisi olan empati gelişiminde anne baba tutumlarının etkisinin tartışıldığı bir çalışmaya da (Ünal, 2007) rastlanmıştır.

Yurt dışında da doğrudan hoşgörü ile ilgili uygulamalı araştırma sınırlıdır Sigelman ve Toeppen (aktaran Witenberg, 2007) tarafından yapılan araştırma sonuçları, genel olarak hoşgörü seviyesinin farkının yaşla birlikte artmasına rağmen içerik düşünüldüğünde hoşgörü hakkında evrensel bir yapının ortaya çıkmadığını göstermektedir. Witenberg (2007), Wainryb ve arkadaşları da (1998) yaptıkları çalışmalarda bu bulguları desteklediğini belirtmektedir. Bu çalışmada, inançla çelişkili hoşgörü incelenmiş ve durumsal bilgiden kaynaklanan yaşa ilişkin farklılıklar bulunmuştur. Witenberg (2007), bu araştırma bulgularından yola çıkarak, alana özgü yaklaşımların global teorilerden daha açıklayıcı olabileceğini belirtmektedir.

Aile, doğum öncesi dönemden başlayarak yaşam boyu çocuğun bireysel gelişimini değer, ilgi ve inançlarının ifadesiyle birlikte bakım ve eğitim davranışlarını da içine almaktadır (Ünal, 2007). Bu nedenle, ÇHS'nin başlangıç kısmında çocuğun 'BM Anlaşmasında ilan edilen ülkeler ve özellikle barış, değerbilirlik, hoşgörü, özgürlük, eşitlik ve dayanışma ruhuyla yetiştirilmesinin' önemi vurgulanırken; bu yetiştirilmenin aile ortamının içinde olması gerekliliği belirtilmiştir. Alan yazın incelendiğinde, dünyada ve ülkemizde, ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının, çocukların ÇHS'de vurgu yapılan niteliklere sahip olması ile ilişkilendirildiği araştırmalara rastlanmamıştır.

Bu bağlamda, bu araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin tutumları ile ilköğretim öğrencilerinin hoşgörü eğilimleri arasındaki ilişki anlamlı mıdır?
2. Öğrencilerin öğrenim gördüğü okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin tutumları ile ilköğretim öğrencilerinin hoşgörü eğilimleri arasındaki ilişki anlamlı mıdır?

2.YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, ebeveynlerin çocuk hakları konusundaki tutumları ya da öğrencilerin hoşgörü eğilimleri ile ilgili herhangi bir müdahalede bulunmadan var oldukları şekilde betimlenmeleri ve ebeveynlerin çocuk hakları konusundaki tutumlarının, ilköğretim öğrencilerinin hoşgörü eğilimleri ile ilişkisinin belirlenmesi amaçlandığı için korelasyon türü ilişkisel tarama modeli benimsenmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırma evrenini, 2012-2013 yılında İzmir İli, Karşıyaka İlçesi'nde bulunan 37 resmi 2 özel ilköğretim okulunda öğrenim gören 3400 7. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubunu, bu okullar arasından tabakalı örnekleme yoluyla seçilen 7 resmi, 1 özel ilköğretim okulunda öğrenim gören 653 öğrenci ile bu öğrencilerin ebeveynleri oluşturmaktadır. Okulların hangi sosyo-ekonomik düzeyde yer aldığı ve öğrenci mevcutlarına ilişkin bilgi Karşıyaka İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınmıştır.

Öğrencilerin ebeveynleri tarafından doldurulan ölçek sayısı 455, bu ölçeklerden boş bırakılan maddeleri olanların ayıklanmasından sonra değerlendirmeye alınabilecek ölçek

sayısı 354'tür. Öğrencilerin doldurduğu hoşgörü eğilim ölçeklerinden değerlendirmeye alınabilecek ölçek sayısı 554'tür. Ancak hem öğrencinin hem de ebeveyninin kendisine ait ölçekleri sağlıklı bir şekilde doldurduğu eşleştirilmiş anket sayısı 347'dir. Bu araştırmada eşleştirilmiş ölçekler kullanıldığı için $n=347$ 'dir.

Tablo 1: Araştırma Yapılan Okullar ve Araştırmaya Katılanların Sayıları

Okul İsimleri	n (Öğrenci=E beveyn)	%	Geçerli Yüzde	Kümü- l atif Yüzde
Semikler	27	7,8	7,8	7,8
Kenan Gamsız	47	13,5	13,5	21,3
Ornekkoy	12	3,5	3,5	24,8
Ankara	47	13,5	13,5	38,3
Atakent	13	3,7	3,7	42,1
Yamanlar	32	9,2	9,2	51,3
Mavisehir	58	16,7	16,7	68,0
CAkyuz	111	32,0	32,0	100,0
Toplam	347	100,0	100,0	

2.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak ebeveynlerin demografik bilgilerinin yer aldığı Aile Bilgi Anketi dışında, iki ölçme aracı kullanılmıştır. Bu ölçme araçları:

'Çocuk Haklarına İlişkin Ebeveyn Tutum Ölçeği': ilköğretim öğrencilerinin ebeveynlerinin çocuk haklarına ilişkin tutumlarını ölçmek amacıyla kullanılmış olup Yurtsever (2009) tarafından geliştirilmiştir. Ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının 'Bakım ve Korunma' ile 'Kendi Kendine Karar Verme' olmak üzere iki temel faktör altında değerlendirildiği bu ölçek 63 maddeden oluşmaktadır. 'Bakım ve Korunma' faktörü, 'Devlet Güvencesi ve Desteği' ile 'Bakım ve Koruma' olmak üzere iki faktörden; 'Kendi Kendine Karar Verme' faktörü ise tek faktörden oluşan bir yapıya sahiptir. 'Bakım ve Korunma' ana faktörü altında 'Devlet Güvencesi ve Desteği' bölümünde 23 madde, 'Bakım ve Koruma' bölümünde 15 madde olmak üzere toplam 38 madde bulunmaktadır. 'Kendi Kendine Karar Verme' ana faktörü ise 25 maddeden oluşmaktadır. 'Ebeveyn Çocuk Hakları Tutum Ölçeği' 5 dereceli likert tipi bir ölçektir.

Ebeveyn Tutum Ölçeği'nin güvenilirliği Yurtsever (2009) tarafından yapılan Cronbach Alfa analizinde 0.956; araştırmacı tarafından Karşıyaka evreninde yapılan Cronbach Alfa analizinde ise 0.912 çıkmıştır. Bu sonuç ölçme aracının güvenilirliğinin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.

Yurtsever (2009) tarafından geliştirilen üç faktörlü Ebeveyn Tutum Ölçeği'nin her bir faktörü için araştırmacı tarafından, Cronbach Alfa analizi yapılmış olup Bakım ve Koruma Faktörünün Cronbach Alfa katsayısı 0.751; Devlet Güvencesi ve Desteği Faktörü'nün Cronbach Alfa katsayısı 0.841; Kendi Kendine Karar Verme faktörünün Cronbach Alfa katsayısı 0.851 çıkmıştır.

Bu sonuçlar ölçme aracının yani anketin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir.

Hoşgörü Eğilim Ölçeği, Çalışkan ve Sağlam (2012) tarafından, ilköğretim öğrencilerinin hoşgörü eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla

geliştirilmiş olup ‘değer’, ‘kabul’ ve ‘empati’yi içeren 3 alt faktörden oluşan 18 maddelik, beş dereceli Likert tipi bir ölçme aracıdır.

Hoşgörü Eğilim Ölçeği’nin güvenilirliği Çalışkan ve Sağlam (2012) tarafından yapılan analizde Cronbach Alfa katsayısı 0.89; araştırmacı yapılan analizde 0.903 çıkmıştır. Bu sonuç ölçme aracının güvenilirliğinin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.

Ölçeği oluşturan her bir faktörle ilgili araştırmacı tarafından yapılan Cronbach Alfa Analizi sonucunda, ‘Değer’ faktörünün Cronbach Alfa katsayısı, 0.857; ‘Kabul’ faktörünün Cronbach Alfa katsayısı 0.772; ‘Empati’ faktörünün Cronbach Alfa katsayısı 0.772 çıkmıştır.

Bu sonuçlar, Çalışkan ve Sağlam (2012) tarafından geliştirilen Hoşgörü Eğilim Ölçeği’nin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 17.0 paket programı kullanılarak çözümlenmiştir.

Verilerin analizinde ölçeğin güvenilirlik işlemleri için Cronbach Alfa Analizi, değişkenler arası ilişkiyi belirlemede parametrik olmayan test Spearman Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin tutumları ile ilköğretim öğrencilerinin hoşgörü eğilimleri arasındaki ilişkiyi belirleme amacıyla yapılan bu araştırmanın bulguları aşağıda verilmiştir.

1.Ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin tutumları ile ilköğretim öğrencilerinin hoşgörü eğilimleri arasındaki ilişki

Yapılan veri analizlerinde, ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının bakım ve koruma boyutu ile, öğrencilerin hoşgörü eğilimlerinin sadece empati boyutu arasında doğrusal pozitif yönlü ilişkili bulunmuştur (p-değeri=0.017< α =0.05). Bu ilişki istatistiksel olarak, zayıf bir ilişkidir (İlişki katsayısı 0.134). Ebeveynlerin bakım ve koruma tutumu ile, çocuklarının kabul (p-değeri=0.244>0.05) ve değer (p-değeri=0.129>0.05) tutumu istatistiksel olarak ilişkili bulunmamıştır.

Ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının Devlet Güvencesi boyutu ile, hoşgörü eğiliminin değer (p-değeri= 0.043< α =0.05) ve empati (p-değeri= 0.011< α =0.05) boyutları arasında istatistiksel olarak pozitif yönlü doğrusal ve zayıf bir ilişki (ilişki katsayısı 0.146) bulunmuştur. Ancak devlet güvencesi boyutu ile kabul boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (p-değeri= 0.099> α =0.05).

Ebeveyn çocuk hakları tutumunun katılım boyutu ile hoşgörü eğiliminin kabul (p-değeri= 0.035< α =0.05) ve empati (p-değeri=0.003< α =0.05) boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. Katılım ve empati boyutunda ilişki katsayısı 0.171 olduğu için bu ilişki, doğrusal pozitif yönlü ve zayıf bir ilişkidir. Ebeveynin çocuk katılımıyla ilgili olumlu tutumu arttıkça, çocuğun empati duygusu artmakta; ebeveynin çocuk katılımıyla ilgili olumlu tutumu azaldıkça, çocuğun empati duygusu azalmaktadır. Çocuk hakları tutumunun katılım boyutu ile hoşgörü eğiliminin değer boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur (p-değeri= 0.078> α =0.05).

2.Öğrencilerin öğrenim gördüğü okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin tutumları ile ilköğretim öğrencilerinin hoşgörü eğilimleri arasındaki ilişki

a- Düşük sosyo-ekonomik düzeydeki ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin ebeveynlerinin çocuk hakları tutumlarının bakım ve koruma boyutu ile hoşgörü eğiliminin değer boyutu arasındaki ilişki $p\text{-değeri}= 0.339 > \alpha=0.05$; kabul boyutu arasındaki ilişki $p\text{-değeri}= 0.163 > \alpha=0.05$; empati boyutu arasındaki ilişki $p\text{-değeri}= 0.275 > \alpha= 0.05$ çıkmıştır. Bulgulara göre, düşük sosyo-ekonomik düzeydeki okullardaki öğrencilerin ebeveynlerinin bakım ve koruma tutumları ile öğrencilerin hoşgörü eğilimi arasında ilişki bulunmamaktadır.

Ebeveynlerin çocuk hakları tutumlarının devlet güvencesi boyutu ile hoşgörü eğiliminin değer ($p\text{-değeri}=0.174 > \alpha=0.05$); kabul ($p\text{-değeri}=0.271 > \alpha=0.05$) ve empati ($p\text{-değeri}=0.296 > \alpha=0.05$) boyutları arasında da ilişki bulunmamıştır.

Ebeveynlerin çocuk hakları tutumlarının katılım boyutu ile hoşgörü eğiliminin değer ($p\text{-değeri}=0.155 > \alpha=0.05$); kabul ($p\text{-değeri}=0.438 > \alpha=0.05$) ve empati ($p\text{-değeri}=0.314 > \alpha=0.05$) boyutları arasında da ilişki yoktur.

Düşük sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin tutumları ile ilköğretim öğrencilerinin hoşgörü eğilimleri arasında hiçbir boyutta ilişki bulunmamıştır.

b- Orta sosyo-ekonomik düzeydeki ilköğretim okullarındaki öğrencilerin ebeveynlerinin çocuk hakları tutumları ile hoşgörü eğilimleri birçok boyutta ilişkili bulunmuştur. Daha açık bir ifade ile, ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının, çocuklarının hoşgörü eğiliminin değer ve empati boyutu ile ilişkili, kabul boyutu ile istatistiksel olarak ilişkili olmadığı görülmüştür. İstatistiksel bulgular aşağıda verilmiştir.

Orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin ebeveynlerinin çocuk hakları tutumlarının bakım koruma boyutu, hoşgörü eğiliminin değer ($p\text{-değeri}=0.018 < \alpha=0.05$) ve empati ($p\text{-değeri}=0.002 < \alpha=0.05$) boyutu ile zayıf ilişkili (değer ilişki katsayısı 0,173; empati ilişki katsayısı 0,224); kabul ($p\text{-değeri}=0.139 > \alpha=0.05$) boyutu ile ilişkisiz bulunmuştur.

Aynı sosyo-ekonomik düzeydeki ebeveynlerin çocuk hakları tutumlarının devlet güvencesi boyutu da, değer ($p\text{-değeri}=0.030 < 0.05$) ve empati ($p\text{-değeri}=0.005 < 0.05$) boyutu ile zayıf ilişkili; kabul ($p\text{-değeri}=0.083 > 0.05$) boyutu ile ilişkisiz bulunmuştur.

Orta sosyo-ekonomik düzeydeki sonuçlar ebeveynlerin çocuk hakları tutumlarının katılım boyutunda da değişmemiştir. Katılım boyutu, değer ($p\text{-değeri}=0.036 < 0.05$) ve empati ($p\text{-değeri}=0.008 < 0.05$) boyutu ile zayıf ilişkili; kabul ($p\text{-değeri}=0.089 > 0.05$) boyutu ile ilişkisiz bulunmuştur.

c- Yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki ilköğretim okullarındaki öğrencilerin hoşgörü eğilimleri ile ebeveynlerinin çocuk hakları tutumları arasında, düşük sosyo-ekonomik düzeydeki okulların sonuçları ile benzer olarak, hiçbir boyutta ilişki bulunmamıştır. Bulgulara göre:

Ebeveynlerin çocuk hakları tutumlarının bakım ve koruma boyutu ile, öğrencilerin hoşgörü eğilimlerinin değer ($p\text{-değeri}=0.167 > 0.05$), kabul ($p\text{-değeri}=0.373 > 0.05$) ve empati ($p\text{-değeri}=0.921 > 0.05$) boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur.

Ebeveynlerin çocuk hakları tutumlarının devlet güvencesi boyutu ile, öğrencilerin hoşgörü eğilimlerinin değer ($p\text{-değeri}=0.792 > 0.05$), kabul ($p\text{-değeri}=0.836 > 0.05$) ve empati ($p\text{-değeri}=0.682 > 0.05$) boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda öğrenim gören çocukların ebeveynlerinin çocuk hakları tutumlarının katılım boyutu ile de, öğrencilerin hoşgörü eğilimlerinin değer ($p\text{-değeri}=0.837 > 0.05$), kabul ($p\text{-değeri}=0.234 > 0.05$) ve empati ($p\text{-değeri}=0.129 > 0.05$) boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur.

d- Özel ilköğretim okulunda öğrenim gören öğrencilerin ebeveynlerinin çocuk hakları tutumları ile öğrencilerin hoşgörü eğilimleri arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Ebeveynlerin çocuk hakları tutumlarının bakım ve koruma boyutu, öğrencilerin hoşgörü eğilimlerinin değer (p -değeri= $0.644 > 0.05$), kabul (p -değeri= $0.498 > 0.05$) ve empati (p -değeri= $0.523 > 0.05$) boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur.

Ebeveynlerin çocuk hakları tutumlarının devlet güvencesi boyutu ile, öğrencilerin hoşgörü eğilimlerinin değer (p -değeri= $0.381 > 0.05$), kabul (p -değeri= $0.389 > 0.05$) ve empati (p -değeri= $0.278 > 0.05$) boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamaktadır.

Ebeveynlerin çocuk hakları tutumlarının katılım boyutu ile, öğrencilerin hoşgörü eğilimlerinin değer (p -değeri= $0.480 > 0.05$), kabul (p -değeri= $0.907 > 0.05$) ve empati (p -değeri= $0.702 > 0.05$) boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Ebeveynlerin çocuk hakları tutumlarının ilköğretim öğrencilerinin hoşgörü eğilimleri ile ilişkisini belirlemek amacı ile yapılan bu araştırmanın bulguları ışığında:

Çalışma grubunun genelinde ebeveynlerin çocuk hakları tutumları ile çocukların hoşgörü eğilimleri zayıf da olsa ilişkili görülmektedir. Ebeveynlerin çocuk hakları tutumlarının tüm boyutları, hoşgörü eğiliminin empati boyutu ile zayıf ilişkili bulunmuştur. Hoşgörü eğiliminin değer boyutu, ebeveynlerin çocuk hakları tutumlarının sadece devlet güvencesi boyutu ile; kabul boyutu ise sadece katılım boyutu ile zayıf ilişkili bulunmuştur. Buna göre, ebeveynlerin çocuk haklarına yönelik olumlu tutumları arttıkça, çocukların kendilerini ve başkalarını anlamalarının, kabul etmelerinin kolaylaşacağı söylenebilir.

Okulların sosyo-ekonomik düzeyine göre ebeveynlerin çocuk hakları tutumları ile öğrencilerin hoşgörü eğilimleri arasındaki ilişki ise, sadece orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda görülmektedir. Bu ilişkide de, ebeveynlerin çocuk hakları tutumlarının tüm boyutları değer ve empati boyutu ile zayıf ilişkili bulunmasına rağmen, kabul boyutunun ilişkili olmadığı görülmüştür. Buna göre, orta sosyo-ekonomik düzeydeki okul ebeveynlerinin çocuk haklarına yönelik olumlu tutumları arttıkça, çocuklarının hoşgörü ile ilgili değerleri edinmelerinin ve başkalarına empatik yaklaşımlarının arttığı söylenebilir.

Dikkat çeken nokta, çalışma grubu genelinde ya da orta sosyo-ekonomik düzeydeki ilköğretim okullarında ebeveynlerin çocuk hakları tutumları ile öğrencilerin hoşgörü eğilimleri arasında ilişki bulunan boyutlar arasında mutlaka empatinin yer almasıdır. Bu nedenle ebeveynlerin çocuk haklarına yönelik olumlu tutumları arttıkça, çocukların kendileriyle ilgili farkındalıklarının artarak, başkalarını anlamaları ve kabul etmelerinin de kolaylaşacağı söylenebilir. Pek çok araştırmada, çocuğun ihtiyaçlarına cevap verebilen, kabul edici, şiddet uygulamayan, ihmal etmeyen, reddetmeyen, koruyucu olan annelerin çocuklarındaki empati düzeyinin, tam tersi davranan annelerin çocuklarına göre daha yüksek olduğunun altı çizilmektedir (Clarke, 1984 ve Kohn, 1991'den akt. Önder ve Gülay, 2007). Bu araştırma sonuçlarında da, ebeveynlerin çocuk hakları tutumlarıyla çocuklardaki hoşgörü eğiliminin zayıf da olsa ilişkili bulunduğu her boyutta empatinin yer alması belirtilen araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre ebeveynlerin çocuk hakları tutumları ile çocukların hoşgörü eğilimleri arasındaki ilişkinin sadece zayıf da olsa orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda bulunmasının ise, ebeveynlerin çocuk hakları tutumlarının ev içi uygulamalara yansımadaki farklılıklardan kaynaklanabileceğini düşündürmüştür. Ancak ebeveynlerin çocuk hakları konusundaki tutumlarının ev ortamındaki uygulamalarına

yansımaları ile ilgili yeterli bilgiye sahip değiliz. Bu konuyla ilgili var olan iki ayrı çalışmada (Day, Peterson-Badali ve Ruck, 2002; Wolf, 1998), farklı sınıflarda çocuğu olan annelere çocuk haklarının ev ortamında uygulanması ile ilgili hikayeler okunmuş ve görüşleri alınmıştır. Araştırmalar sonucunda, sıklıkla 10. sınıfta çocuğu olan annelerin, çocuğu 6. ve 8. sınıfta olan annelere göre çocukların kendi kendine karar verme haklarını destekledikleri ve bu desteklerini çocukların gelişimleriyle ilişkilendirdikleri görülmüştür. Ancak bu iki çalışma her ne kadar ana ve alt başlıklarda ebeveynlerin çocuk hakları konusundaki ev ortamındaki uygulamaları ele alıyor gibi görünse de, doğrudan ebeveynlerin ev ortamındaki uygulamalarını incelememekte; kendilerine okunulan çocuk haklarının ev ortamındaki uygulamaları ile ilgili görüşlerini yansıtmaktadır.

Ayrıca, sadece orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarıyla çocukların hoşgörü eğilimi arasında zayıf da olsa ilişkinin bulunması, çocukların hoşgörü eğilimlerini, okul ortamının, öğretmenlerin, içinde bulunulan arkadaş çevresinin, ebeveyn tutumlarından daha fazla etkilediği ile açıklanabilir.

Witenberg (2007), Sigelman ve Toebben (1992) tarafından yapılan araştırma sonuçlarının, genel olarak hoşgörü seviyesinin farkının yaşla birlikte artmasına rağmen içerik düşünüldüğünde hoşgörü hakkında evrensel bir yapının ortaya çıkmadığını gösterdiğini belirtmektedir. Witenberg (2007), Wainryb ve arkadaşlarının (1998) bir çalışmasının da bu bulguları desteklediğini belirtmektedir. Bu çalışmada, inançla çelişkili hoşgörü incelenmiş ve durumsal bilgidен kaynaklanan yaşa ilişkin farklılıklar bulunmuştur. Witenberg (2007), bu araştırma bulgularından yola çıkarak, ‘alana özgü yaklaşımların global teorilerden daha açıklayıcı olabileceği’ni belirtmektedir. Ailenin çocuğun gelişimindeki etkisi baştan kabul edilmekle birlikte, Wittenberg’in yorumunun, benzer bir şekilde bu araştırmanın bulguları için de geçerli olabileceği düşünülmektedir. Yaşa ilişkin farklılıklar hoşgörü eğilimini açıklamada önemli ise, ergenlerin çevrelerinden en fazla etkilendikleri dönemde bireyler arası ilişkilerindeki hoşgörü eğilimlerini açıklamada, okullardaki örtük programların, okul ortamının ve yaşanılan çevrenin hoşgörüyle ilişkilendirilmesinin daha açıklayıcı olabileceği düşünülmektedir.

Hoşgörünün aynı zamanda ahlaki değer olduğu (Witenberg, 2007) perspektifinden bakıldığında, Truiel ve arkadaşlarının geliştirdiği sosyal alan teorisi bağlamında ahlaki gelişimi açıklayan araştırmalar da bu sonucu açıklayabilir. Bu araştırmalara göre, çocuklar kendi ahlak sistemlerini oluştururken içinde buldukları sosyal çevrenin dini, kültürel, etnik ve ekonomik niteliklerinden etkilenmektedirler (Nucci, 2001’den akt. Ünal, 2007). Bu bağlamda, çocukların arkadaşları ile kurduğu ilişkiler, okul ortamı ve rol model olarak öğretmenler ahlaki yargıların temellenmesine kaynaklık etmektedir. (Akinal, 2013; Çam, Seydeoğulları, Çavdar ve Çok, 2012; Sarmusak, 2011; Gültekin, 2007; Krop, 2006; Germaine, 2001, Dilmaç, 1999; Dewey,1997; Temel, 1991).

Ünal (2007)’in belirttiği gibi insanların empatik beceriler ile sosyal davranışları (ahlaki yargı, işbirliği, yardım davranışı, kendini açma, özgecilik, kaygı, saldırganlık, liderlik, suç işleme) arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalarda (Hasta ve Güler, 2013; Edling, 2012; Aypay ve Dereli, 2012; Erken, 2009; Gürüz ve Eğinli, 2008; Ünal, 2007; Dökmen, 2003; Eisenberg, 2000; Pişkin, 1989) olumlu ya da olumsuz yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu sonuçların da sosyal alan teorisini temel alan araştırma sonuçları ile ilişkilendirilebileceği düşünülmektedir.

Bireysel ve kültürel farklılıkların bir zenginlik olarak değerlendirildiği, bununla birlikte bu farklılıklardan kaynaklanan sorunların ve çatışmaların giderek arttığı günümüzde hoşgörülü bireyler yetiştirmek her zamankinden daha önemlidir. Bu nedenle, çocuklarda

hoşgörünün oluşturulması ve geliştirilmesi ile ilişkili olabilecek ebeveyn tutumlarının ev içi uygulamaları, sınıf ortamı, okul ortamı, öğretmenlerin rol model olarak etkileri, vb. değişkenlerle ve farklı araştırma yöntemleriyle çalışılarak farklı sonuçlar üzerinden değerlendirmeler yapılmalıdır.

Bu araştırmanın, çocuklarda hoşgörüyü geliştirmede etkili olabilecek etmenlerin araştırılmasında, hoşgörünün geliştirilebileceği ortamlar oluşturulmasında ve konu ile ilgili eğitim programları geliştirilmesinde bundan sonra yapılacak çalışmalara bir temel oluşturması ümit edilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akinal, B. (2013). *Aile ortamı dışında yetişen çocuklarda ahlaki gelişim*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Atalay, Y. Ö.(2008). *Felsefi Açından Tolerans ve Hoşgörü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Isparta.
- Aypay, A., Dereli, E. (2012). *Ortaöğretim öğrencilerinin empatik eğilimleri ve işbirliği yapma karakterlerinin insani değerlerini yordaması ve bu özelliklerinin incelenmesi*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 12 (2), 1249-1270.
- Baysal, N. Z. ve Saman, O (2010). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencileri ile değerler üzerine bir çalışma*. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 9/34, 56-69.
- Çalışkan, H. ve Sağlam, H. İ. (2012). *Hoşgörü eğilim ölçeğinin geliştirilmesi ve ilköğretim öğrencilerinin hoşgörü eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 12 (2), 1431-1446.
- Çam, Z., Çavdar, D., Seydoğulları, S. Ve Çok, F. (2012). *Ahlak gelişimine klasik ve yeni kuramsal yaklaşımlar*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 12 (2), 1211-1225.
- Day, D. M., Peterson-Badali, M. & Ruck, M. D. (2006). *The relationship between maternal attitudes and young people's attitudes toward children's rights*. Journal of Adolescence, 29, 193-207.
- Demir, S. (2011). Türkiye'de barış eğitimine bakış: tanımlar, zorluklar, öneriler: nitel inceleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 2011(4), 1727-1745.
- Dewey, J. (1997). *Experience and Education*. Indiana. Kappa Delta Pi.
- Dılmaç, B. (1999). *İlköğretim öğrencilerine insani değerler eğitimi verilmesi ve ahlaki olgunluk ölçeği ile eğitimin sınanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Dökmen, Ü. (2003). *Sanatta ve günlük yaşamda iletişim çatışmaları ve empati*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Edling, S. (2012). The paradox of meaning well while causing harm: a discussion about the limits of tolerance within democratic societies. *Journal of Moral Education*, 41:4, 457-471, <http://dx.doi.org/10.1080/03057240.2012.677609>
- Eisenberg, N. (2000). *Empathy and Sympathy*. In M. Lewis ve J.M. Haviland-Jones (Eds).
- Erken, M. (2009). *Empati becerisinin ahlaki davranışlar üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya.
- Ersoy, A. F. (2012). *Annelerin vatandaşlık algısı, çocuklarında vatandaşlık bilinci geliştirme uygulamaları ve karşılaştıkları sorunlar*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. 12 (3). 2111-2124.
- Germain, R.W. (2001). *Values education influence on elementary students' self esteem*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. University of San Diego. U.S.A.
- Gültekin, F. (2007). *Tarih I Dersinde İşe Koşulabilecek Değer Öğretiminin Yeni*

- Yaklaşımlarının Öğrencilerin Hoşgörü Değeri Anlayışlarının Gelişimine Etkisi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Gültekin Hatunoğlu, H. K. A. (2003). *Farklı ahlaki gelişim düzeylerinde bulunan üniversite öğrencilerinin kendilerinin ve toplumun ahlak düzeyini değerlendirmeleri ve psikolojik belirti düzeylerinin karşılaştırılması.* Yayınlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erzurum.
- Gürüz, D. Ve Eğinli, A. (2008). *İletişim becerileri: anlamak, anlatmak, anlaşmak.* Ankara:Nobel Yayın ve Dağıtım Şirketi.
- Hasta, D., Güler, M.E. (2013). *Saldırganlık: kişilerarası ilişki tarzları ve empati açısından bir inceleme.* Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(1), 64-104, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/49/1775/18772.pdf>
- Krop, E.H. (2006). *The effects of a cognitive-moral development program on inmates in a correctional educational enviroment.* Yayınlanmamış Doktora Tezi. Virginia Üniversitesi. U.S.A.
- Kuçuradi, I. (1995). *Hoşgörü: kavramı ve sınırları.* B.Onur (Ed.). Hoşgörü ve Eğitim içinde. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları (s.18-29).
- Leirvick, O. (2007). Hoşgörü, Vicdan ve Dayanışma: Ahlak ve Din Eğitiminde Küreselleşen Kavramlar. Değerler ve eğitimi uluslararası sempozyumu içinde. Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları (Edit. Recep Kaymakcan, Seyfi Kenan, Hayati Hökelekli, Şeyma Arslan, Mahmut Zengin). İstanbul
- Morine, S. J. (2000). *Children's and parents attitudes towards children's rights and perceptions of family relationship.* Unpublished Master Thesis, Toronto University. Toronto, Canada.
- Önder, A. ve Gülay, H. (2007). *Annelerin kabul red düzeyi ile çocuklarının empati becerisi arasındaki ilişkinin incelenmesi.* Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22 (2). 23-30.
- Peterson-Badali, M., Morine, S. L., Ruck, M. D., & Slonim, N. (2004). *Predictors of maternal and early adolescent attitudes toward children's nurturance and self-determination rights.* Journal of Early Adolescence, 24 (2), 159-179.
- Pişkin, M. (1989). *Empati, kaygı ve çatışma eğilimi arasındaki ilişki.* Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 22(2), 775-784.
- Sarmusak, D. (2011). *İlköğretim öğrencilerinin empatik eğilimleri ve algıladıkları öğretmen tutumlarının öğrencilerin ahlaki değer yargılarına etkisi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Sutton, P. B. (2003). *The relationship between parents attitude toward children's rights, parenting styles, and children's right to sexuality education.* Unpublished Dissertation, Alliant International University, Fresno. California, USA.
- Tatar, A. F. (2009). *Okul Öncesi Eğitiminde (5-6 Yaş) Hoşgörü Eğitimi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Temel, Z.F. (1991). *Yetiştirme yurdunda ve ailesi yanında kalan 14-18 yaş grubundaki*

gençlerin cinsiyet rolü kimlikleri ile moral gelişimlerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Witenberg, R.T. (2007). *The moral dimension of children's and adolescents' conceptualisation of tolerance to human diversity.* Journal Of Moral Education. 36 (4). 433-451.

Wolfe, J. B. (1998). *The relation between mother's and children's understa of rights.* Unpublished Dissertation, Toronto University, Toronto, Canada.

Ünal, F. (2007). *Çocuklarda empatinin gelişimi: empatinin gelişiminde anne-baba tutumlarının etkisi.* Milli Eğitim, 176, 134-147

Yurtsever, M. (2009). *Ebeveyn çocuk hakları tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve anne babaların çocuk haklarına yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

EXTENDED ABSTRACT

Today, tolerance seems to be one of the mostly needed humanistic and democratic values. It is especially important for the children whose character is still maturing to grow up as tolerant individuals for us to be able to live in a society where people respect the differences of the individuals and to have a peace, equality and freedom based society.

Especially the western countries' explanation of tolerance with negative concepts as patience, bearing, or endurance, and the studies' being carried out by being connected with prejudice makes defining tolerance harder. Witenberg claims that tolerance can be perceived as positive when it is based on the moral theories that have a positive approach on the relationships among groups, and when it is put on the moral dimension that has equality, justice, and respect; and that avoids giving harm to others.

Çalışkan and Sağlam (2012) also define tolerance through a similar perspective as, 'one of the basic values to have in order for the individuals to be able to live together with their differences nowadays, since the individuals' rights and freedoms are guaranteed and the individual freedom has an importance today.' Here, it can clearly be seen that the values are emphasized. Tolerance is accepted as one of the democratic values in general.

Tolerance has usually been a concept mentioned within the topics such as values education, citizenship education, peace education, and democracy education.

Family is a social corporation that affects the child's individual development throughout his/her life starting from the pre-birth period. The family's methods of growing a child up include care and educational behaviors along with the expression of the attitude, value, belief and attention of the parents. Therefore, while the importance of 'raising the child with the ideals that are announced with the BM agreement; especially, peace, appreciation, tolerance, freedom, equality, and cooperation instincts' is emphasized at the beginning of the Convention on the rights of the Children, and it is said that this raising procedure should be within the family environment. When the literature is reviewed, neither in our country nor in the world, no study has been encountered on the attitudes of the parents about the children rights should have the qualities that are emphasized in Convention on the rights of the Children. Thus, it is thought that the results of the study will contribute a lot in creating and applying concepts in the literature both about the children rights and about tolerance and values.

Within this context, in this study, it is aimed to find out the connection between the parents' attitudes towards the rights of the children and the elementary school children's tolerance tendencies. The sample of the study is the seventh grade students and their parents from one private and seven official schools. The schools were chosen with the stratified sampling according to the socio-economical levels in Karşıyaka, İzmir. The number of the matched questionnaires that are filled up correctly both by the student and the parent is 347. Since matched scales are used in this study, n=347.

'Parental Children Rights Attitude Scale' which was developed by Yurtsever and Oktay (2009) was used to measure the attitudes of the parents on the children rights. The scale evaluates the attitudes of the parents on children rights within two basic dimensions: 'Care and Protection' and 'Participation'. The dimension 'Care and Protection' is divided into two sub dimensions within itself 'Governmental Assurance and Support' and 'Care and Protection'. The reliability of the Parental Attitude Scale was found 0.95 through the Cronbach Alpha analysis done by Yurtsever, and it was found 0.91 through the Cronbach Alpha analysis done by the researcher within the Karşıyaka population. For each factor of the

Parental Attitude Scale, the researcher did the Cronbach Alpha analysis, and the Cronbach Alpha coefficients of the factors are found as 0.75 for 'Care and Protection', 0.84 for 'Governmental Assurance and Support', and 0.85 for 'Deciding by Oneself'. These results show that the scale is relatively reliable.

The tolerance tendencies of the students were measured through the 'Tolerance Tendency Scale' developed by Çalışkan and Sağlam (2012). This scale comprises of three scales; 'Value', 'Empathy', and 'Acceptance'. The reliability of the Tolerance Tendency Scale was found 0.89 by Çalışkan and Sağlam through the Cronbach Alpha analysis, and it was found 0.90 through the analysis done by the researcher. As a result of the Cronbach Alpha analysis done on each factor of the scale, the Cronbach Alpha Coefficients were found as 0.85 for the factor 'Value', 0.77 for the factor 'Acceptance', and 0.77 for the factor 'Empathy'. These results show that the Tolerance Tendency Scale developed by Çalışkan and Sağlam is highly reliable.

The data was analyzed via Spearson Correlation Analysis. As a result of the study, while even it is weak, a connection between the parents' attitudes towards the rights of the children and the elementary school children's tolerance tendencies in all socio-economic leveled schools was found, when the analysis was done according to the socio economical levels, this connection was only found in the middle socio-economic level elementary schools.

The outstanding point is that, empathy is persistently there when there is a connection between the parents' attitudes on children rights and students' tolerance tendencies both in general in the study group and in the middle socio-economic level schools. Thus, it can be said that the attitudes of the parents affect the empathy development in the children.

The reason why while the connection between the parents' attitudes towards the rights of the children and the elementary school children's tolerance tendencies in all socio-economic leveled schools was weak, when the analysis was done according to the socio economical levels, this connection was only found in the middle socio-economic level elementary schools is thought to be because of the differences in the reflection of the parents' children rights attitudes to the applications in the house. Furthermore, the fact that there is a connection, even it is weak, between the attitudes of the parents about the children rights and the children's tolerance tendencies only at the schools with the middle socio-economic levels made the researcher think that the attitudes of the parents and the children may be affected more by the school environment, teachers, the friends, and the other parents.

Therefore, the evaluation of the formation and development of tolerance in children should be done through studying with different variables that can be connected with it such as the home applications of the parent attitudes, classroom environment, school environment, the effects of the teachers as role models, etc; and different analysis methods and with different results.